

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 21 Nisan 2026
Sayı : 1844

10/4107

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de sahipsiz hayvanlara yönelik politika ve uygulamalar, yalnızca hayvan refahını değil; halk sağlığını, çevre dengesini ve kamu yönetiminin hukuka uygunluğunu doğrudan ilgilendiren önemli bir kamu meselesi haline gelmiştir. 5199 sayılı Kanunda Temmuz 2024’te yapılan değişiklikler sonrasında sahipsiz hayvanların toplanarak bakımevlerinde tutulmasına yönelik uygulamalar hız kazanmış; ancak bu süreçte altyapı, denetim ve veri şeffaflığına ilişkin ciddi sorunlar ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda; alanında uzman veteriner hekimler ile zoonoz hastalıkları ve halk sağlığı uzmanlarının görüşleri ve bilimsel yöntemlerle uyumlu olarak, sahipsiz hayvanların toplanması, bakımevlerinde barındırılması, kısırlaştırılması, aşılması, sahiplendirilmesi ve ötenazi uygulamalarının mevcut durumunun; bakımevlerinin fiziki, sağlık ve personel koşullarının; bütçe kullanımının ve denetim mekanizmalarının incelenmesi, ayrıca bu uygulamaların hayvan refahı, halk sağlığı ve çevre dengesi üzerindeki etkilerinin tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

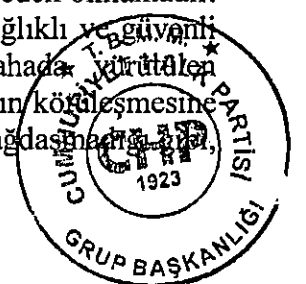

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de sahipsiz hayvanlara ilişkin uygulamalar, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda Temmuz 2024 tarihinde yapılan değişikliklerle köklü biçimde değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle sahipsiz sokak köpeklerinin yaşam alanlarında bulunması fiilen yasaklanmış, hayvanların toplanarak bakımevlerinde tutulması zorunlu hale getirilmiştir. Ancak bu zorunluluk hayata geçirilirken, Uygulama Yönetmeliği’nde açıkça düzenlenen bakımevlerinin asgari fiziki, sağlık ve personel koşullarının sağlanıp sağlanmadığına ilişkin yeterli denetim yapılmadan ülke genelinde toplama işlemlerine hızla başlanmıştır.

Nitekim çeşitli illerde hayvan bakımevlerinde **mevzuata aykırı ötenazi işlemleri yapıldığına** ilişkin iddialar basına yansımış; bu iddiaların etkin şekilde soruşturulmadığı ve sorumlular hakkında caydırıcı işlemler tesis edilmediği yönünde kamuoyunda güçlü bir kanaat oluşmuştur. Bu durum, kanunun öngördüğü hayvan refahı ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi, yaşam hakkının ihlal edildiğine yönelik ciddi bir toplumsal endişe doğurmuştur.

Öte yandan köpekler, topluluk halinde yaşadıklarında kendi içlerinde hiyerarşik bir yapı oluşturmakta; bu yapı içerisinde baskınlık ve alan kontrolüne dayalı davranışlar sergileyebilmektedir. Özellikle dar alanlarda ve yüksek yoğunluklu ortamlarda bu rekabet daha da artarak çatışmalara yol açıp ciddi sayılara ulaşan ölüm ve yaralanmalara neden olmaktadır. Bu durum, toplanan hayvanların bakımevleri ve doğal yaşam alanlarında sağlıklı ve güvenli koşullarda yaşatılmasına yönelik riskleri artırmaktadır. Dolayısıyla sahada yürütülen uygulamalar, hayvanların korunmasını temin etmek yerine, yaşam koşullarının kötüleşmesine ve ölümlerin artmasına yol açabilmektedir. Bu ise hayvan refahı ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi, kamu vicdanında da kabul edilemez bir endişeye sebep olmaktadır.

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

Bu endişeyi güçlendiren en önemli unsur ise resmi verilerle ortaya çıkan tablodur. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Şubat 2026 tarihinde soru önergesine verilen yanıtta göre; kanun değişikliği öncesinde **105 bin kapasiteli 322 bakımevi bulunurken**, günümüzde **413 bin kapasiteli 386 bakımevi ve 102 doğal yaşam alanı** mevcuttur. Bu alanlarda toplam **244 bin hayvan barındırılmaktadır**. Aynı dönemde **452.587 köpek toplanmış, 239.466 köpek kısırlaştırılmış ve 58.802 köpek sahiplendirilmiştir**. Bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, toplanan hayvanlardan **en az 149.785'inin akıbetinin belirsiz olduğu (öldüğü ya da öldürüldüğü)** anlaşılmaktadır. Bakımevlerinin başlangıçta tamamen boş olmadığı dikkate alındığında, bu sayının gerçekte daha yüksek olduğu açıktır.

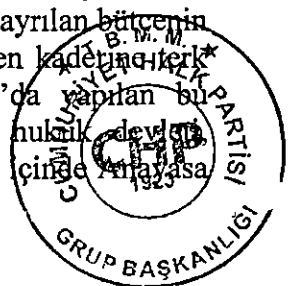
Bu durum, sahihsiz hayvanlara yönelik uygulamaların denetimden uzak ve kontrolsüz biçimde yürütüldüğüne işaret etmektedir. Devletin koruma yükümlülüğünü etkin biçimde yerine getirmediği yönündeki bu görünüm, hayvanlara yönelik şiddet fiillerinin artmasına zemin hazırlayan bir ortam oluşturmaktadır. Nitekim Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre 2026 yılı itibarıyla **hayvanlara karşı işlendiği iddiasıyla açılan soruşturma dosyası sayısı 4.744'e, suç sayısı ise 6.838'e şüpheli sayısı ise 6.315** ulaşmıştır. 2023 yılına oranla **soruşturma dosya sayısında (4.123) yüzde 15, suç sayısında (5.134) yüzde 23, şüpheli sayısında (5.570) ise yüzde 23 artış** meydana gelmiştir. Bu veriler, yapılan düzenlemenin hayvanlara yönelik şiddeti teşvik ettiği gibi hayvanlara yönelik şiddetin münferit olaylar olmaktan çıkarak toplumsal bir sorun haline dönüştüğünü göstermektedir.

Oysa 5199 sayılı Kanunun amacı; **insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla hayvanların rahat yaşamalarını sağlamak, acı ve eziyet çekmelerini önlemek ve her türlü mağduriyetlerini gidermektir**. Ancak sahadaki uygulamaların hayvanları korumaktan ziyade toplu bir şekilde ölümlerine neden olduğu resmi verilerle ortaya çıkmıştır.

Öte yandan, bakımevi bulunmayan ya da mevcut kapasitesi yetersiz olan belediyeler, hayvanları toplamadıkları gerekçesiyle **idari baskı ve soruşturmalara maruz bırakılmıştır**. Buna karşın, gerekli altyapı sağlanmadan yürütülen toplama uygulamalarının yol açtığı hayvan ölümleri ve kayıplarına ilişkin kamuoyuna açıklanmış bağımsız ve bütüncül bir denetim raporu bulunmamaktadır. Bu durum, hukuka uygunluk ve kamu yararı ilkeleriyle açıkça çelişmektedir.

Nitekim **İçişleri Bakanı'nın** Nisan ayında yaptığı bir açıklamada; **il özel idaresi bulunan 51 ilde sahihsiz hayvanların toplanma oranının yüzde 100'e ulaştığı, 30 büyükşehirde ise bu oranın yüzde 64 seviyesinde olduğu ve ülke genelinde toplama oranının yüzde 75'e ulaştığı ifade edilmiştir**. Ancak bu açıklama, toplama işlemlerinin büyük ölçüde tamamlandığını ortaya koyarken, toplanan hayvanların hangi koşullarda barındırıldığına, ne kadarının yaşatıldığına veya ne kadarının yaşamını kaybettiğine ilişkin şeffaf ve denetlenebilir bir veri sunmamaktadır. Bu durum kamu vicdanında ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

5199 sayılı Kanun uyarınca belediyelere hayvanların bakımı, rehabilitasyonu ve sahiplendirilmesi için bütçe ayırma yükümlülüğü getirilmiş olmasına rağmen; ayrılan bütçenin kamu kaynaklarının gereği gibi sahaya yansıtılmayacağı ve hayvanların fiilen kaderine terk edileceği endişeyle Cumhuriyet Halk Partisi olarak, 5199 sayılı Kanun'da yapılan bu düzenlemelerin **uygulama biçiminin Anayasa'da güvence altına alınan hukuk devleti ölçülülük ve idarenin sorumluluğu ilkeleriyle bağdaşmadığı kanaatiyle süresi içinde Anayasa Mahkemesine iptal istemiyle başvurmuştuk**.

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

Anayasa Mahkemesi, 7/5/2025 tarihli ve E.2024/151 sayılı kararıyla söz konusu kanun değişikliklerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına hükmetmiştir. Ancak Mahkeme, kararında **devletin insan sağlığını koruma yükümlülüğü kapsamında bazı tedbirlerin alınabileceğini kabul etmekle birlikte; bu tedbirlerin ölçülülük, zorunluluk ve son çare olma ilkeleri çerçevesinde uygulanması gerektiğini açıkça vurgulamıştır.** Ayrıca bakımevlerinin kurulması, **mali kaynakların ayrılması ve etkin denetimin sağlanmasının hayati önemde olduğunu belirtmiştir.**

Dolayısıyla söz konusu karar, uygulamalara sınırsız bir yetki tanımamakta; aksine idareye açık sorumluluklar yüklemektedir. Buna rağmen mevcut uygulamalarda bakımevlerinin yetersizliği, mali kaynakların etkin kullanılmaması ve usulsüz ötenazi iddiaları birlikte değerlendirildiğinde, **Anayasa Mahkemesi'nin öngördüğü hukuki çerçevenin de fiilen ihlal edildiği** görülmektedir.

Bununla birlikte, yürütme organının Meclis denetimine karşı sergilediği tutum da dikkat çekicidir. Yazılı ve sözlü soru önergelerine verilen yanıtların yetersizliği ve **veri paylaşımından kaçınılması**, uygulamadaki sorunların ortaya çıkmasını engelleyen **bir idari direnç** bulunduğu izlenimini doğurmaktadır. Bu durum hem Meclis'in denetim yetkisini zayıflatmakta hem de kamuoyunda güvensizlik yaratmaktadır.

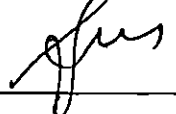
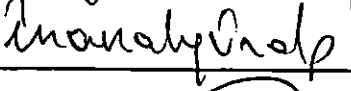
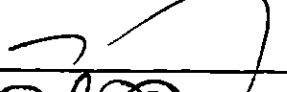

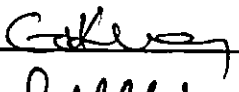
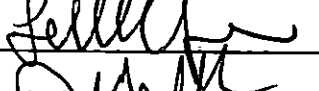

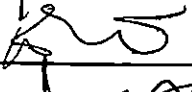
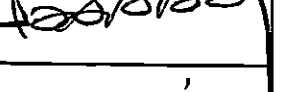
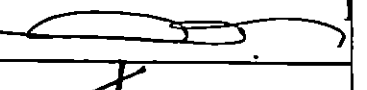
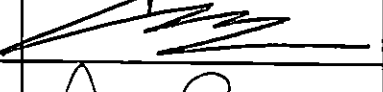

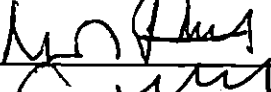
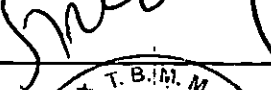

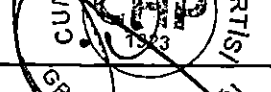
Sokak hayvanlarının toplatılmasıyla ortaya çıkan bir diğer önemli sorun ise **"vakum etkisi"** nedeniyle yaban hayvanlarının yerleşim alanlarına daha kolay ulaşabilir hale gelmesidir. Bu durum; domuz, tilki, kurt gibi yaban hayvanlarının yerleşim yerlerine yönelmesine ve **kuduz, kist hidadik, listeria gibi zoonoz hastalıkların** bulaşma riskinin artmasına yol açmaktadır.

Nitekim **yaban hayvanı popülasyonundaki artışın kontrol altına alınması ve ortaya çıkan risklerin bertaraf edilmesi amacıyla, hükümetin 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4. maddesinde değişiklik yapılmasına yönelik bir düzenleme hazırlayarak** konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine taşımak zorunda kalması, sorunun ulaştığı boyutu açıkça ortaya koymaktadır. Bu durum, yeterli altyapı ve etki analizi yapılmadan, aceleyle hayata geçirilen düzenlemelerin mevcut sorunları çözmek bir yana, yeni ve daha karmaşık sorunlara yol açabildiğini açık biçimde göstermektedir. Açıklanan resmi veriler ile sahadaki uygulamalar birlikte değerlendirildiğinde, Hayvanları Koruma Kanununun yeniden ele alınarak kapsamlı biçimde düzenlenmesinin zorunlu hale geldiği anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda; ülke genelinde faaliyet gösteren 386 sahipsiz hayvan bakımevi, 102 doğal yaşam alanı ve 21 Sahipsiz Hayvan Koruma Birliği ile ilgili kurumlar tarafından yürütülen uygulamaların tüm boyutlarıyla incelenmesi; hayvan kayıpları ve ölümlerinin nedenlerinin ortaya konulması; bakımevlerinin fiziki ve idari koşullarının değerlendirilmesi; bütçe kullanımının şeffaflığının sağlanması; kırsal alanlarda sahipli ve sahipsiz hayvanlara yönelik kısırlaştırma ve aşılama programlarının geliştirilmesi; hayvan refahı ile halk sağlığını birlikte gözeten sürdürülebilir politikaların oluşturulması ve gerekli kanuni düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını önemli ve **gerekli** görmekteyiz.

İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Fahri ÖZKAN	Kırklareli	
İnan Altın	Kars	
İlhami İzzet Ağaç	Tekirdağ	
Bahar Balci	Afene	
Cölcem KİŞ	Mersin	
Perişt Müllüoğlu	Hatay	
Deniz KİŞ	İZMİR	
Yüksel Taşkın	İzmir	
Talat DİNGÖR	MERSİN	
TURKER ATEŞ	Balıç	
Mehmet Gökmen	HATAY	
Fuad Erdoğan	İstanbul	
Yüksel Mansur Kulunç	İstanbul	
Ensar AYTEKİN	Balıkesir Mv.	
Deniz YARUZYLMAZ	Zonguldak Mv.	
Ayşe BAKSOĞUR	Bartın Mv	
Nail CİLER	Kocaeli	
Av. D. M. Şen	Diyarbakır	
Can Ayar	Tekirdağ Mv.	
Özgür Çaykırı	Çarşamba Mv	

